

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 1To/27/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8617010087
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 09. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Vladimír Monok
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2021:8617010087.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Vladimíra Monoka a sudcov JUDr. Evy Rešatkovej a JUDr. Petra Tobiaša na verejnom zasadnutí konanom dňa 29.09.2021, v trestnej veci proti obžalovanému D. M. a spol. pre zločin porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1, 3 písm. a) Tr. zákona formou spolupáchateľstva podľa § 20 Tr. zákona a iné, o odvolaní obžalovaných D. M. a E. M. proti rozsudku Okresného súdu Svidník sp. zn. 1T/40/2017 zo dňa 24.02.2020 takto

r o z h o d o l :

Podľa § 321 ods. 1 písm. d), e), ods. 3 Tr. poriadku z r u š u j e napadnutý rozsudok vo výroku o treste.

Na základe § 322 ods. 3 Tr. poriadku

1/ obžalovanému D. M. , nar. XX.XX.XXXX v T., trvale bytom T.,

u k l a d á

Podľa § 194 ods. 3 Tr. zákona za použitia § 38 ods. 2, § 41 ods. 2 Tr. zákona úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 3 (troch) rokov.

Podľa § 51 ods. 1 Tr. zákona za podmienok uvedených v § 49 ods. 1 písm. a) Tr. zákona výkon trestu podmienene o d k l a d á a zároveň ukladá probačný dohľad nad jeho správaním v skúšobnej dobe.

Podľa § 51 ods. 2 Tr. zákona u s t a n o v u j e skúšobnú dobu na 3 (tri) roky.

Podľa § 51 ods. 3 písm. b) Tr. zákona mu u k l a d á obmedzenie spočívajúce v zákaze požívania alkoholických nápojov a iných návykových látok.

2/ obžalovanému E. M. , nar. XX.X.XXXX v T., trvale bytom A. XX, okres J.,

u k l a d á

Podľa § 194 ods. 3 Tr. zákona za použitia § 38 ods. 2 Tr. zákona trest odňatia slobody v trvaní 3 (troch) rokov.

Podľa § 51 ods. 1 Tr. zákona za podmienok uvedených v § 49 ods. 1 písm. a) Tr. zákona výkon trestu podmienene o d k l a d á a zároveň ukladá probačný dohľad nad jeho správaním v skúšobnej dobe.

Podľa § 51 ods. 2 Tr. zákona u s t a n o v u j e skúšobnú dobu na 18 (osemnásť) mesiacov.

Podľa § 51 ods. 3 písm. b) Tr. zákona mu u k l a d á obmedzenie spočívajúce v zákaze požívania alkoholických nápojov a iných návykových látok.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom boli uznaní za vinných obžalovaní D. M. a E. M. v bode 1/ za zločin porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1, 3 písm. a) Tr. zákona formou spolupáchateľstva podľa § 20 Tr. zákona a obžalovaný D. M. v bode 2/ aj za prečin nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1, 2 písm. b) Tr. zákona, a to na tom skutkovom základe, že

v bode 1/ obžalovaní D. M. a E. M.

dňa 19.10.2016 v čase okolo 19.00 hod. pod vplyvom alkoholu najprv pred domom č. XX v obci A., okr. J., kde obaja bývajú v samostatných izbách s vlastnými vchodmi, fyzicky napadli svojho brata R. M. pred dverami do jeho samostatnej obytnej časti tak, že D. M. ho udrel dreveným kolíkom po hlave, na čo R. M. vošiel späť do svojej obytnej miestnosti, kde za ním bez jeho súhlasu prišli obaja obvinení a tam ho E. M. udrel hrncom po hlave, v dôsledku čoho R. M. spadol na zem a tam ho obaja vzájomne napádali, udierali päšťami rúk a kopali po celom tele,

v bode 2/ obžalovaný D. M.

dňa 19.10.2016 v čase okolo 19.00 hod. po skončení útokov na svojho brata R. M. vyjdúc pred uvedený rodinný dom sa D. M. vyhrážal manželke R. M., a to O. M., že zabije ju aj celú rodinu, čím u nej vzbudil dôvodnú obavu, že svoje vyhrážky splní, a preto sa schovala v dome.

Za to bol obžalovanému D. M. podľa § 194 ods. 3 Tr. zákona, s použitím § 41 ods. 2 Tr. zákona, § 37 písm. m) Tr. zákona, § 38 ods. 2, 4 Tr. zákona uložený úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 5 rokov, pre výkon ktorého bol podľa § 48 ods. 2 písm. a) Tr. zákona zaradený do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia. Zároveň mu podľa § 73 ods. 2 písm. b), c), d) Tr. zákona bolo uložené ochranné psychiatrické liečenie ambulantnou formou.

Obžalovanému E. M. bol podľa § 194 ods. 3 Tr. zákona uložený trest odňatia slobody v trvaní 3 rokov, ktorého výkon bol podľa § 49 ods. 1 písm. a) a § 51 ods. 1 Tr. zákona podmienenečne odložený a zároveň uložený aj probačný dohľad nad jeho správaním sa v skúšobnej dobe. Podľa § 51 ods. 1, 2 Tr. zákona mu bola ustanovená skúšobná doba v trvaní 4 roky.

Proti uvedenému rozsudku podali obaja obžalovaní D. M. a E. M. včas odvolania, ktoré prostredníctvom svojich obhajcov aj písomne odôvodnili.

Obž. D. M. v odôvodnení odvolania v prvom rade zdôraznil, že v jeho trestnej veci sa konalo prvé hlavné pojednávanie dňa 18.07.2017, teda po 4 mesiacoch od skončenia vyšetrovania a následne sa uskutočnilo hlavné pojednávanie dňa 09.08.2017 a dňa 04.10.2017, ktoré bolo odročené. Posledné hlavné pojednávanie bolo odročené na deň 13.12.2017, teda opätovne na dobu dlhšiu ako dva mesiace a následne až 22.08.2018 a posledné 24.02.2020, čo je vyše dva a pol roka od prvého pojednávania a necelé 3 roky od skončenia vyšetrovania. Takýto postup súdu považuje za porušenie svojich ústavných a aj procesných práv. Rovnako poukázal na svoj zdravotný stav. V tejto súvislosti uviedol aj rozhodnutia Ústavného súdu SR I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03, III. ÚS 155/2010 či III. ÚS 353/2011, podľa ktorých nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prieťahy, a to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia, pričom námietka neprimeraného zaťaženia sudcov pri vybavovaní agendy nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť súdu za rozhodnutie vo veci.

Ďalej obžalovaný D. M. v odôvodnení odvolania poukázal na to, že prokurátor podal obžalobu s tým, že sa mal podľa výsledkov prípravného konania dopustiť okrem porušovania domovej slobody aj prečinu nebezpečného vyhrážania voči O. M. a to tak, že vyšiel pred dom a tam sa vyhrážal O. M., že ju zabije

a aj jej celú rodinu. Tým mal u nej vzbudiť dôvodnú obavu o jej život a zdravie. Zdôraznil, že v prípade tejto poškodenej nejde o prvý prípad, keď ho z takého počínania obviňuje. Z výsledkov prípravného konania vyplýva, že takéto hádky a prejavy s nadávkami boli na tzv. každodennom poriadku. Tak, ako ona nadávala jemu, jeho matke a aj bratovi E. a nie jedenkrát to bolo spojené tiež s vyhrážkami, tak aj on nadával jej. Podľa neho nie je pravdou tvrdenie poškodenej, že by sa jej vyhrážal takým spôsobom, ktorý by u nej mohol reálne vzbudiť obavu. Využila len situáciu resp. ju zneužila. Bývala v ich dome už niekoľko rokov aj napriek tomu, že s tým on ani brat E. a ani ich matka nesúhlasili a nikdy z domu neodišla z dôvodu strachu, alebo obavy o svoj život, alebo jej rodiny. Tvrdí, že poškodená mnohokrát volala políciu len účelovo a zneužívala tiesňové volania. Ani jedenkrát v minulosti neurobila žiadny prejav, ktorý by svedčil o jej strachu z jeho osoby. Práve naopak, často provokovala, privlastňovala si veci a spolu s manželom zneužívali napriek nesúhlasu celej rodiny ich dom na neželané obývanie jednej z miestností domu. O konaní a o krivom obvinení svedčí podľa neho aj fakt, že na hlavnom pojednávaní odmietla poškodená vypovedať. Má zato, že sa je možné domnievať, že si poškodená uvedomila, čo spôsobila a svedomie jej nedovolilo opätovne klamať a rovnako má zato, že keďže si to celé vymyslela, tak aj vzhľadom na odstup času si už nepamätala, čo povedala predtým a mohlo by sa zistiť, že klamala. Na odstránenie akýchkoľvek pochybností by bolo potrebné vypočuť príslušníkov obvodného oddelenia, ktorí boli častokrát privolávaní a paradoxne nikdy nie poškodenou. Samotné tvrdenie poškodenej v prípravnom konaní o jej subjektívnom pociťovaní nebolo ničím podložené, len dosiahla to, že bol skoro dva roky uväznený. Podľa jeho názoru netreba opomenúť výpoveď svedkyne R. M., ktorá okrem iného uviedla, že „nevie čo sa odohralo, ale vie, že R. napadol oboch obžalovaných tým spôsobom, že im nastriekal slzný plyn do očí. Mal pripravený nôž aj sekeru, kde chcel ublížiť obom obžalovaným“. Touto výpoveďou sa nezaoberali ani orgány činné v trestnom konaní a ani súd napriek tomu, že išlo o jediného nezainteresovaného svedka, keďže nebola ani poškodená a ani obvinená. Namietajú tiež prečítanie časti výpovede na hlavnom pojednávaní a žiada, aby sa na tento dôkaz neprihliadalo. Z § 263 ods. 4 Tr. poriadku vyplýva, že zápisnicu o výpovedi svedka, ktorý na hlavnom pojednávaní využil svoje právo odoprieť výpoveď podľa

§ 130, možno prečítať len za predpokladu, že bol pred výsluchom, ktorého sa zápisnica týka, o svojom práve odoprieť výpoveď riadne poučený a výslovne vyhlásil, že toto právo nevyužíva, ak bol výsluch vykonaný spôsobom zodpovedajúcim ustanoveniam tohto zákona. Zo zápisnice z prípravného konania zo dňa 16.11.2016 podľa neho vyplýva, že poškodená síce bola veľmi formálne na 8 stranách predtlačou poučená, resp. mala možnosť si prečítať poučenia, ale v časti jej vyhlásenia absentuje, že práva odoprieť výpoveď voči príbuznému sa výslovne vzdáva a toto právo nevyužíva. Zo zápisnice vyplýva len to, že v tejto trestnej veci vypovedať bude, bez vyjadrenia a vyhlásenia tak, ako to zákon vyžaduje. Ide o všeobecné vyjadrenie k otázke či bude, alebo nebude svedok vypovedať. To podľa neho potvrdzuje aj skutočnosť vyplývajúca zo zápisnice, kde síce je napísané, že zvlášť je svedok poučený k niektorým paragrafom, ale zo zápisnice toto osobitné poučenie nie je zrejmé. Dokonca v prípade poučenia podľa § 130 ods. 1, 2 Trestného poriadku chýba text tohto zákonného znenia, čo vylučuje poučenie. Z vyššie uvedeného podľa jeho názoru vyplýva, že čítanie výpovede z prípravného konania bolo v rozpore s procesným poriadkom a na takto vykonaný dôkaz nemožno prihliadať. Na naplnenie trestnosti takéhoto konania je potrebné, aby bola zachovaná aj nebezpečnosť. Z prejavov poškodenej, vykonaným vyšetrovaním a celkovým pohľadom na okolnosti, za ktorých došlo ku skutku, považuje za možné konštatovať, že nejde o nebezpečnosť väčšiu ako nepatrnú.

Obžalovaný D. M. považuje za nesprávnu aj právnu kvalifikáciu zločinu porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1, 3 písm. a) Trestného zákona. V prípravnom konaní vyšetrovateľ tento domnelý skutok kvalifikoval ako porušovanie domovej slobody spáchaný závažnejším spôsobom kvôli tomu, že sa mali biť s bratom poškodeným v jeho časti domu, konkrétne v jeho izbe, ktorú užíval neoprávnene. Poukazuje na skutočnosť a znenie zákona, že na naplnenie tejto skutkovej podstaty je potrebné vniknutie do obydľia. Pri výklade pojmu vniknutie poukazuje na definovanie pojmov vlámanie, obydlie a lesť v Trestnom zákone. Trestný čin je spáchaný vlámaním, ak páchatel vnikol do uzavretého priestoru nedovoleným prekonaním uzamknutia alebo prekonaním inej zabezpečovacej prekážky použitím sily alebo ľstou. Trestný čin je spáchaný v obydlí, ak je spáchaný v dome alebo byte iného alebo v iných priestoroch slúžiacich na bývanie vrátane priestorov a pozemkov k nim patriacich, ak sú ako súčasť obydľia uzavreté. Trestný čin je spáchaný ľstou, ak bol spáchaný s využitím omylu, ktorý páchatel vyvolal, alebo s použitím úskoku. Zo zbierky rozhodnutí č. 11/1957 sb. rozhodnutí trestných vyplýva, že samotné prekonanie určitej prekážky, napr. preliezanie plotu, vlezanie okienkom a pod. nie je násilím. Z definovania uvedených pojmov obžalovaný vyvodzuje, že sa tohto trestného činu nemohol za danej situácie dopustiť. Ak by pripustil priebeh celého incidentu, že sa pobili s bratom poškodeným na dvore a

následne po nastriekaní slzného plynu z jeho strany do očí pokračovali v napádaní navzájom v jeho časti obydliá, tak úplne chýba niekoľko zákonných znakov. V neposlednom rade chýba úmysel z jeho strany. Považuje za nepochybné, že v danom čase a mieste nešlo v rámci daného konfliktu z jeho strany o prekonanie dverí poškodeného a následného ublíženia alebo inej pohnútky. Tak, ako konflikt, ktorý mali medzi sebou prebiehal sčasti v izbe poškodeného, tak sčasti prebiehal aj na dvore. Pripomína, že do izby sa dostali v podstate neprerušene a to len z toho dôvodu, že brat E. tam poškodeného strčil. Argumentuje aj tým, že nemohla byť kvalifikačne použitá okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby podľa § 194 ods. 3 písm. a) Trestného zákona, v zmysle ktorej neoprávnene vnikol do obydliá iného a čin spáchal voči chránenej osobe (blízkej osobe) v zmysle § 139 ods. 1 písm. c), § 127 ods. 4 Trestného zákona. K použitiu tejto okolnosti podľa neho došlo v rozpore s ustanovením § 139 ods. 2 Trestného zákona, nakoľko trestný čin nebol spáchaný v súvislosti s príbuzenským vzťahom s poškodeným. Táto okolnosť nemala žiaden vplyv na motiváciu obžalovaného spáchať trestný čin, nijako mu pri spáchaní trestného činu nepomohla a neovplyvnila priebeh tohto činu. Ide o dve rozdielne otázky. Ustanovenie § 18 Trestného zákona a ustanovenie § 139 ods. 2 Trestného zákona upravujú spôsob riešenia dvoch odlišných právnych otázok, a to jednak otázku zavinenia vo vzťahu ku okolnosti, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby, a jednak ďalšiu podmienku použitia osobitného kvalifikačného pojmu chránenej osoby, spočívajúcu v súvislosti spáchania činu s postavením, stavom alebo vekom chránenej osoby. Taká súvislosť musí byť daná nielen objektívne, ale z hľadiska páchatel'a aj subjektívne. V zmysle § 139 ods. 2 Trestného zákona možno spáchanie činu voči osobe blízkej [§ 127 ods. 4, § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona] považovať za okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby, len pri úmyselnom trestnom čine (často sa použitie vyššej trestnej sadzby aplikuje pri chránenej osobe vyššieho veku, alebo tehotnej žene, poprípade mladístvom, kde sa z toho dôvodu predpokladá kladenie nižšieho odporu zo strany poškodených a podporuje páchatel'a spáchať trestný čin). Taká subjektívna súvislosť, primeraná postaveniu alebo stavu chránenej osoby, sa vyžaduje aj pri kvalifikačnom použití ostatných písmen ustanovenia § 139 ods. 1 Trestného zákona. Podľa NR Tpjf 33/1979 „ak sa páchatel' dopustí násilia v dôsledku hádky s užívateľom v dome alebo byte, ktoré užíva, je potrebné trestnosť podľa § 194 Trestného zákona skúmať, či páchatel' v dome alebo byte neoprávnene zotrval, či poškodený prejavil výslovne alebo konkludentne vôľu, aby páchatel' dom alebo byt opustil“. Poškodený vypovedal, avšak ani raz ani len nenaznačil, že svojím prejavom nejako riešil zotrvanie páchatel'ov v jeho neoprávnene užíwanej izbe. Práve naopak, potvrdil, že tak, ako začali na dvore, tak sa aj následne presunuli späť, kde sa mal vyhrážať jeho žene. Súd vo svojom rozhodnutí argumentuje vo vzťahu k obydliu a ochrane s tým spojeným v súlade s § 122 ods. 5 Trestného zákona „..., ak sú ako súčasť obydliá uzavreté. Opäť, len aj keď pravdepodobne nevedome, poukázal na skutočnosť a to tú, že on neprekonal žiadnu prekážku. Rovnako nesprávne podľa obžalovaného argumentuje, keď v tej istej časti rozhodnutia uvádza, že užívateľ domu alebo bytu je chránený proti vlastníkovi v priestoroch, ktoré používa na bývanie. Je presvedčený, že ušlo pozornosti okresného súdu, že sa myslí na oprávneného užívateľ'a obydliá. V tomto prípade poškodený s poškodenou v takom postavení neboli, lebo v celom prípade je množstvo nejasností, ale to, že užívali tento priestor (izbu v dome) neoprávnene a bez súhlasu vlastníka je podľa neho jednoznačné. Viackrát sa vyjadrila R. M., že syn tam býval neoprávnene a že ho viackrát žiadali, resp. vyhánali, ale on tam stále zostal. V tomto prípade by bolo namieste, aby súd dal podnet orgánom činným v trestnom konaní, či nedošlo práve zo strany poškodeného k porušovaniu domovej slobody a to po dlhší čas. Ak by prijali argumentáciu okresného súdu o ochrane užívateľ'a obydliá bez súhlasu dotknutej osoby napr. vlastníka nehnuteľnosti, mohol by to byť veľmi nepriaznivý precedens do budúcnosti, keďže triviálnym výkladom by mohol ktokoľvek na cudzom pozemku v cudzom objekte využívať priestor na bývanie a na jeho ochranu by stačilo prehlásenie o obydlií. Takýto výklad nemá logický záver. Zákon jednoznačne myslí na ochranu oprávnených užívateľ'ov a nie tých, ktorí napr. počas noci si niekde „zbúchajú“ búdku, alebo obsadia prázdny priestor. Má zato, že v trestnom konaní nedošlo k preukázaniu jeho viny, keďže na jej preukázanie musí súhrn priamych a nepriamych dôkazov tvoriť logickú, ničím nenarušovanú sústavu navzájom sa dopĺňujúcich dôkazov, ktorá vo svojom celku nielen spoľahlivo preukazuje všetky okolnosti žalovaného skutku a usvedčuje z jeho spáchania obžalovaného, ale súčasne vylučuje možnosť akéhokoľvek iného záveru. Výrok o vine môže byť teda založený len na takých dôkazoch, ktoré celkom vylučujú pochybnosť, že sa skutok, ktorý je predmetom trestného stíhania stal. Keďže v predmetnej veci neexistuje taká sila priamych a nepriamych dôkazov, ktoré by v súhrne spoľahlivo a bez akýchkoľvek pochybností preukazovali, že sa stal skutok uvedený v obžalobnom návrhu žiadal, aby ho odvolací súd v súlade s § 285 Trestného poriadku spod obžaloby oslobodil.

Obžalovaný E. M. prostredníctvom svojho obhajcu v odôvodnení svojho odvolania uviedol, že podľa neho súd nesprávne určil skutkovú podstavu, z ktorej je obžalovaný. Tak, ako sa vyjadril na pojednávaní

a v záverečných rečiach má zato, že nejde o zločin v zmysle § 194 ods. 1, ods. 3 písm. a) Trestného zákona. Taktiež má zato, že nemôže ísť ani o porušenie domovej slobody, pretože nehnuteľnosť patrila jeho matke a užívanie týchto nehnuteľností bolo spoločné, resp. vojenie do týchto priestorov sa nedá považovať za vniknutie do obydlija, najmä ak sa týka členov rodiny, ktorí priestory spoločne užívajú. Z uvedených dôvodov navrhol, aby odvolací súd v zmysle ustanovenia § 321 ods. 1 písm. a), b), c) a e) Trestného poriadku napadnutý rozsudok zrušil a spod obžaloby ho oslobodil podľa § 285 písm. a) a b) Trestného poriadku, lebo sa nepreukázalo, aby sa skutok tak, ako je uvedený v obžalobe stal a skutok nie je ani trestným činom.

Na základe uvedených odvolaní krajský súd v intenciách ust. § 317 ods. 1 Tr. poriadku preskúmal zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým podali odvolatelia odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo, prihliadajúc i na chyby, ktoré neboli odvolaniami vytýkané, pokiaľ by odôvodňovali podanie dovolania podľa § 371 ods. 1 Tr. poriadku, a dospel k záveru, že odvolania obžalovaných sú čiastočne dôvodné a to vo vzťahu k výroku o treste.

V prvom rade je potrebné zdôrazniť, že v konaní pred súdom prvého stupňa boli zákonným spôsobom vykonané všetky dôkazy potrebné na zistenie skutkového stavu veci a to v rozsahu nevyhnutnom na spravodlivé rozhodnutie. Súd vykonané dôkazy vyhodnotil spôsobom uvedeným v § 2 ods. 12 Tr. poriadku a takýmto postupom dospel k správny skutkovým a následne i právnym záverom.

V odôvodnení svojho rozhodnutia prvostupňový súd uviedol, ktoré konkrétne dôkazy vo veci vykonal, ktoré skutočnosti z nich vyplývali a na základe ktorých konkrétnych dôkazov svoje skutkové závery ustálil. Popísal akými úvahami sa spravoval pri hodnotení vykonaných dôkazov, ako aj to, akými právnymi úvahami sa spravoval. V tomto smere sú dôvody napadnutého rozsudku vecne správne, a preto na tieto krajský súd v podrobnostiach aj poukazuje.

Vzhľadom na odvolacie námietky obžalovaných však odvolací súd považuje za potrebné niektoré skutočnosti zvýrazniť a doplniť.

Obaja obžalovaní v prvom rade namietajú správnosť skutkových záverov napadnutého rozsudku, pričom popierajú spáchanie trestných činov.

S uvedenými námietkami však nie je možné súhlasiť, pretože aj podľa krajského súdu výrok o vine je možné oprieť o súhrn dôkazov, ktoré po ich zhodnotení jednoznačne a bez akýchkoľvek pochybností odôvodňujú záver, že sa obžalovaní ako trestne zodpovedné subjekty konaní uvedených v skutkovej vete napadnutého rozsudku dopustili.

Záver o vine obžalovaných je možné oprieť predovšetkým o svedecké výpovede poškodených R. M. a O. M.. Poškodený R. M. v priebehu trestného konania opakovane popísal, ako ho napadli bratia D. a E. pre spory ohľadom rodinného domu. Najprv ho brat D. udrel kolíkom po hlave a následne, po úteku do domu, vošli bratia za ním a už vo vnútri jeho obydlija ho obaja bili päšťami a kopancami, pričom E. ho udrel aj hrcnom po hlave. Keď to už ustalo, manželka s dcérou prišli z nákupu, načo obžalovaní začali na ňu kričať, že ju a celú jej rodinu zabijú.

Svedeckej výpovedi poškodeného R. M. v podstatných bodoch zodpovedá aj svedecká výpoveď jeho manželky O. M.. Uviedla, že v ten deň sa vo večerných hodinách vracala z obce P. z nákupu domov, ale už keď sa približovala k ich domu počula krik a hádku. Keď došla k ich domu videla, ako pred domom stojí švagor E.. Tento búchal po dverách a aj čosi kričal. O chvíľku k nim podišiel aj švagor D., ktorý sa jej začal vyhrážať, že zabije ju aj deti. Bol agresívny, približoval sa smerom k nej, vyhrážal sa a ona vycítila, že by ju chcel udrieť, avšak do tohto zasiahol švagor E. a D. odtiahol nabok. Keď vošla do domu zbadala manžela, že ten je zranený, mal zranenia na hlave, na jeho hlave videla krv. Povedal jej iba, že obaja bratia boli dnu u nich v dome a že ho nabili, a že D. ho udrel po hlave drevom pred vstupnými dverami do domu. Po tejto krátkej informácii ihneď volala políciu na č. 158.

Pokiaľ obhajoba namieťa, že výpoveď poškodenej O. M. je nezákonná a nepoužiteľná, tak je potrebné uviesť, že námietky nie sú dôvodné. Poškodená O. M. bola ako svedkyňa vypočutá dňa 16.11.2016 za prítomnosti oboch obhajcov. Zo zápisnice o výsluchu ďalej vyplýva, že hneď v úvode výsluchu sa konštatovalo, že je poškodená vypočúvaná vo veci obvinených D. a E. M. a že v pomere k nim je

švagrinou. Následne bolo dané poučenie podľa § 130 ods. 1, 2 Tr. poriadku, ktoré je v zápisnici aj v plnom znení popísané. Po poučení podľa § 130 ods. 1, 2 Tr. poriadku poškodená uviedla, že v tejto trestnej veci vypovedať bude.

Tu je potrebné zdôrazniť, že svedka nemožno nútiť, aby pri vyjadrení k poučeniu podľa § 130 Tr. poriadku použil priamo formuláciu uvedenú v zákone. Pre možnosť čítania výpovede svedka v zmysle § 263 ods. 4 Tr. poriadku sa len vyžaduje, aby to, či svoje právo odoprieť vypovedať podľa § 130 ods. 2 Tr. poriadku využíva alebo nevyužíva, bolo vyjadrené takým spôsobom, aby neboli pochybnosti o jeho prejavenej vôli odoprieť výpoveď alebo vypovedať (R 14/2012). V predmetnej veci pochybnosti o prejavenej vôli poškodenej vypovedať nie sú, o čom svedčí aj tá skutočnosť, že obhajcovia prítomní pri výsluchu poškodenej a jej poučení nedostatočné poučenie či nezákonnosť výsluchu nenamietali, a zápisnicu všetci bez výhrad podpísali.

Vyššie uvedené tvrdenia poškodených R. M. a O. M. sú podporené lekárskymi správami a odborným vyjadrením z odboru zdravotníctva, ktoré potvrdzujú, že poškodený R. M. utrpel tržnozmliaždenú ranu na temene hlavy vpravo, pomliaždenie a krvnú podliatinu v čelovej oblasti vpravo, pomliaždenie sánky, pomliaždenie pravého predkolenia a pomliaždenie driekovej oblasti vpravo. Uvedené poranenia boli spôsobené tupými a tupohranatými predmetmi o užšej i širšej kontaktnej ploche, ktoré pôsobili na uvedené oblasti malou až strednou silou a prudkosťou. Mohlo sa tak stať s najväčšou pravdepodobnosťou pri najmenej jednom údere do oblasti hlavy bližšie neurčeným tupohranatým predmetom, napríklad dreveným kolíkom alebo plechovým hrncom, ako aj pri viacerých úderoch do uvedených oblastí poškodeného zatvorenou dlaňou - päšťou spôsobených druhou osobou, ako aj pri kopnutí nohou druhej osoby po páde poškodeného na zem.

O zraneniach poškodeného svedčí aj fotodokumentácia zachytávajúca jeho zranenia, ktorá bola zhotovená políciou.

Na strane druhej sú tu výpovede obžalovaných, ktoré si navzájom odporujú a podstatné rozpory sú aj medzi ich vlastnými výpoveďami (najmä u D. M.). Navyiac sa obžalovaní aj navzájom usvedčujú. Z. D. M. uviedol, že keď vtedy prišiel, tak poškodený R. M. ležal vo vnútri svojho obydľia, bol už pobitý, pričom spoluobžalovaný E. mu povedal, že R. má už dosť, čo pochopil tak, že ho E. zbil. V prípravnom konaní obž. D. M. uviedol, že R. ležal na zemi vo svojom obydľí, E. stál pri ňom a povedal, aby šiel von, resp. pri konfrontácii že E. na neho žmurkol a povedal mu, aby sa nestaral, že mu bude svedčiť pred súdom. Obž. D. M. raz priznáva, že bol vo vnútri obydľia poškodeného a inokedy to popiera, raz že tam bola aj matka R. M. a inokedy to popiera. Rozpory vo výpovediach vysvetliť nevedel.

Obžalovaný E. M. zase tvrdil, že videl, ako sa D. bije so R. pri peci a že on sa len snažil v tom D. brániť, pričom R. buchol len raz po hlave, aby mu dal pokoj a neťahal ho za oblečenie. Súčasne potvrdil, že D. sa vyhrážal poškodenej O. M., že ju zabije (v jednej výpovedi však tvrdil, že to sa jej vyhrážal len tým, že ju zbije).

Z uvedeného je zrejmé, že obrana obžalovaných je zjavne účelová a v ich výpovediach je zreteľná snaha svojej viny sa zbaviť tým, že obviňujú toho druhého.

Vychádzať nie je možné ani zo svedeckej výpovede matky obžalovaných a poškodeného R. M.. Jednak informácie o skutku berie len od obžalovaných a jednak sama zdôraznila, že nechce, aby tam býval poškodený R. M. s rodinou. Napriek tomu ale priznala, že obžalovaní boli v byte poškodeného.

Vzhľadom na uvedené bolo teda aj podľa názoru krajského súdu nepochybne preukázané, že skutky uvedené vo výrokovvej časti napadnutého rozsudku tak, ako boli ustálené súdom prvého stupňa, sa stali a tiež, že skutok 1/ spáchali obžalovaní v spolupáchateľstve a skutok 2/ spáchal obžalovaný D. M. ako páchatel sám.

Správne zistenému skutkovému stavu zodpovedá potom aj právna kvalifikácia. Je totiž nepochybné, že obžalovaní D. M. a E. M. v bode 1/ spoločným konaním neoprávnene vnikli do obydľia iného a taký čin spáchali voči svojmu bratovi, teda chránenej osobe, čím naplnili všetky pojmové znaky zločinu porušovania domovej slobody podľa § 20 k § 194 ods. 1, ods. 3 písm. a) Tr. zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c) a § 127 ods. 4 Tr. zákona. V bode 2/ sa obžalovaný D. M. inému vyhrážal smrťou

takým spôsobom, že to mohlo vzbudiť dôvodnú obavu a taký čin spáchal na švagrinej, teda chránenej osobe, čím naplnil všetky pojmové znaky prečinu nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1, ods. 2 písm. b) Tr. zákona. V oboch prípadoch obžalovaní páchali skutky v priamom úmysle podľa § 15 písm. a) Tr. zákona.

Dôvodné pritom nie sú nielen skutkové námietky obhajoby, ale ani námietky týkajúce sa právnej kvalifikácie skutkov, vrátane výkladu pojmov vniknutia, obydľia či oprávneného užívateľa obydľia.

Prečinu porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1 Tr. zákona sa dopustí ten, kto neoprávnené vnikne do obydľia iného alebo tam neoprávnené zotrúva. Objektom tohto trestného činu je domová sloboda, pričom chránená je domová sloboda ako vlastníka, tak aj užívateľa domu, bytu alebo iných priestorov slúžiacich na bývanie vrátane priestorov a pozemkov k nim patriacich, ak sú ako súčasť obydľia uzavreté (obydlie). Ochrana sa vzťahuje na tie priestory, ktoré užívateľ drží na bývanie, t.j. kde má svoju domácnosť a svoje súkromie. Záleží teda na spôsobe užívania, nie na konštrukcii stavby či iného zariadenia na ubytovanie. Týmto ustanovením je chránený akýkoľvek oprávnený užívateľ domu, bytu alebo iných priestorov slúžiacich na bývanie, a to proti komukoľvek, i proti vlastníkovi (viď R 51/1973). Za neoprávnené vniknutie do obydľia iného v zmysle § 194 ods. 1 Tr. zákona treba považovať každé nežiadúce, bez súhlasu alebo proti vôli oprávneného užívateľa uskutočnené vojdienie do obydľia, ktorým sa prakticky zasahuje do domovej slobody iného (R 11/1997). O neoprávnené vniknutie do obydľia iného pritom ide i v prípade, že oprávnený užívateľ síce sám neprejavil svoj nesúhlas s takýmto spôsobom konania páchatela, ale z konkrétnych okolností bolo možné vyvodiť tento nesúhlas.

Vychádzajúc z uvedeného je potrebné v prvom rade uviesť, že chybný je v odvolaní uvedený výklad pojmu vniknutie. Tento pojem totiž nie je totožným s pojmom vlámanie, ale je pojmom obsahovo širším. Pre naplnenie pojmu neoprávneného vniknutia nie je potrebné, aby páchatel nedovolené prekonal uzamknutie alebo inú zabezpečovaciu prekážku použitím sily alebo ľstou. Stačí, že ide o nežiadúce, bez súhlasu alebo proti vôli oprávneného užívateľa uskutočnené vojdienie do obydľia, ktoré zasahuje do domovej slobody iného.

V predmetnej veci poškodený R. M. po útoku zo strany obžalovaných sa snažil pred nimi ukryť vo svojom obydľí, avšak títo vošli do vnútra za ním a v útoku pokračovali. Nepochybne tak zo strany obžalovaných išlo o nežiadúce vojdienie do obydľia poškodeného R. M., vykonané bez jeho súhlasu a proti jeho vôli.

Súhlasiť nie je možné ani s tou námietkou obhajoby, že poškodený R. M. nebol oprávneným užívateľom predmetných priestorov. V prvom rade si je potrebné uvedomiť, kto je vlastníkom domu. Zo správy Obce A., listu vlastníctva a výpovede svedkyne R. M. je zistiteľné, že predmetný dom v obci A. č. XX nie je v katastri nehnuteľností zapísaný na liste vlastníctva a že sa nachádza na parcele vo výlučnom vlastníctve obce. Dom bol so súhlasom vedenia obce postavený svokrovcami R. M.. Po ich smrti neprebehlo dedičské konanie a tak je pri určovaní dedičov a vlastníkov potrebné vychádzať zo zákonných pravidiel nadobúdania vlastníctva dedením. Na základe nich je možné vyvodiť, že po svojich rodičoch dedil dom T. M. (manžel R. M. a otec obžalovaných a poškodeného R. M.) a po jeho smrti, pokiaľ by nebola iná dohoda dedičov, by do podielového spoluvlastníctva nadobudli dom R. M., R. M., D. M. a E. M., každý z nich v podiele po 1 k celku (§ 473 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Z uvedeného je zrejmé, že poškodený R. M. má k predmetnému domu rovnaké právo užívať ho, ako ho majú aj ostatní do úvahy prichádzajúci dedičia. Pokiaľ teda R. M. žiadala R. M., aby dom opustil, tak to nemalo žiaden právny význam, a nemohlo to ovplyvniť jeho právo užívať dom v rovnakom rozsahu, ako ostatní dedičia.

Správne súd prvého stupňa vyhodnotil skutočnosť, že priestory, do ktorých obžalovaní vnikli a bili poškodeného, majú všetky atribúty obydľia poškodeného, na ktoré sa vzťahuje ochrana domovej slobody. Hoci ide o jeden dom, ten je z hľadiska užívania rozdelený, pričom každý z bratov má do ním užívaných priestorov vlastný vchod. Potvrdil to tak poškodený R. M., ako aj obžalovaný D. M.. Priestory, do ktorých obžalovaní vnikli, nepochybne poškodený R. M. s rodinou držal na bývanie, mal tam svoju domácnosť a svoje súkromie. Pokiaľ do nich obžalovaní neoprávnené vnikli, tak porušili právo poškodeného na domovú slobodu.

Rovnako nedôvodná je aj odvolacia námietka o tom, že trestný čin nebol spáchaný v súvislosti s postavením, stavom alebo vekom chránenej osoby, teda že nebola naplnená okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby podľa § 194 ods. 3 písm. a) Tr. zákona.

V predmetnej veci totiž práve zlé vzťahy medzi bratmi užívajúcimi ten istý dom, vyplývajúce z ich užívacích práv k domu odvođených od ich príbuzenského vzťahu, boli podkladom pre spáchanie oboch stíhaných trestných činov. Nepochybne oba trestné činy boli spáchané v súvislosti s rodinným stavom poškodených k obžalovaným.

Správne prvostupňový súd v napadnutom rozsudku právne kvalifikoval aj skutok 2/ ako prečin nebezpečného vyhrážania. Vyhrážanie sa obžalovaného D. M. zabitím poškodenej O. M. totiž nie je možné považovať len za „silné reči“. Obžalovaný sa takto O. M. vyhrážal následne potom, čo zbil jej manžela, bol agresívny a približoval sa k nej tak, že zasiahnuť musel ďalší obžalovaný E. M.. Už vzhľadom na tieto okolnosti, s prihliadnutím na predchádzajúce zlé vzťahy, bol dôvod obávať sa, že obžalovaný D. M. by mohol vyhrážku naplniť.

Právna kvalifikácia skutkov v napadnutom rozsudku je tak podľa krajského súdu správna.

Odvolací súd sa však nestotožnil s trestami uloženými obžalovaným.

Pokiaľ ide o obžalovaného D. M. prvostupňový súd u neho nezistil žiadnu poľahčujúcu okolnosť a zistil jednu priťažujúcu okolnosť a to, že už bol za trestný čin odsúdený podľa § 37 písm. m) Tr. zákona. Na okolnosť, že spáchal viac trestných činov ako na priťažujúcu podľa § 37 písm. h) Tr. zákona neprihliadol, pretože táto mala za následok zvýšenie hornej hranice trestnej sadzby v dôsledku použitia tzv. asperačnej zásady.

Odvolací súd musí uviesť, že postup, pri ktorom prvostupňový súd neprihliadol na priťažujúcu okolnosť uvedenú v § 37 písm. h) Tr. zákona, nebol správny. Z rozhodnutia publikovaného v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR pod č. R 26/2020 totiž vyplýva, že po nadobudnutí účinkov nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky z 28. novembra 2012, sp. zn. PL. ÚS 106/2011, o nesúlade § 41 ods. 2 Trestného zákona v texte za bodkočiarkou s čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky je ustanovenie § 38 ods. 7 Trestného zákona obsoletné, keďže už nedochádza k interakcii medzi § 41 ods. 2 Trestného zákona, ktorý zvyšuje (naďalej len) hornú hranicu trestnej sadzby, s § 38 ods. 4 až 6 Trestného zákona, ktoré z tam uvedených dôvodov zvyšujú dolnú hranicu trestnej sadzby, a je a priori vylúčené, aby súčasné použitie týchto ustanovení mohlo byť pre páchatel'a neprímerane prísne. Za týchto okolností, pokiaľ prvostupňový súd dospel k záveru, že súčasné použitie § 37 písm. h) Tr. zákona a § 41 ods. 2 Tr. zákona nie je možné použiť súčasne, porušil v citovaných ustanoveniach zákon.

Keďže odvolanie podali len obžalovaní, nie je možné túto chybu v ďalšom konaní už napraviť, pretože by táto zmena bola v neprospech obžalovaného (§ 322 ods. 3 Tr. poriadku).

Od vyhlásenia napadnutého rozsudku však zanikol aj podklad pre konštatovanie priťažujúcej okolnosti uvedenej v § 37 písm. m) Tr. zákona, teda že obžalovaný D. M. už bol za trestný čin odsúdený.

V odpise registra trestov má obžalovaný D. M. 7 záznamov, avšak pri šiestich z nich sa na neho hľadí, akoby nebol odsúdený. Táto zákonná fikcia nie je zaznamenaná len pri poslednom odsúdení trestným rozkazom Okresného súdu Svidník sp. zn. 0T/14/2016 zo dňa 19.02.2016, právoplatným 02.03.2016, ktorým mu bol podľa § 360 ods. 1, 2 písm. a), b), e) Tr. zákona uložený trest odňatia slobody vo výmere 24 mesiacov, s podmienecným odkladom jeho výkonu na skúšobnú dobu 36 mesiacov. Skúšobná doba uplynula 03.03.2019. Zo spisu Okresného súdu Svidník sp. zn. 0T/14/2016 vyplýva, že nebol urobený žiaden úkon smerujúci k vysloveniu, že sa obžalovaný D. M. v skúšobnej dobe neosvedčil. Na základe § 50 ods. 6, 7 Tr. zákona sa preto má za to, že sa obžalovaný osvedčil a priamo zo zákona sa na neho hľadí, ako keby nebol odsúdený.

Vzhľadom na uvedené už v čase rozhodovania odvolacieho súdu nie je možné obžalovanému D. M. pričítať priťažujúcu okolnosť podľa § 37 písm. m) Tr. zákona, teda že už bol odsúdený. Keďže u neho nie

je daná žiadna poľahčujúca a ani priťažujúca okolnosť, úhrnný trest je potrebné ukladať len za použitia § 38 ods. 2 Tr. zákona a § 41 ods. 2 Tr. zákona.

Odvolačný súd ďalej zistil, že obžalovaný D. M. má tiež 8 záznamov o priestupkoch, pričom z nich je až 7 proti občianskemu spolunažívaniu, ktoré sú charakterom obdobnou protiprávnou činnosťou, ako sú predmetné trestné činy. Navyše z centrálnej evidencie správnych deliktov a priestupkov je zrejmé, že obžalovaný priestupky páchal aj po prepustení z väzby v predmetnej veci a to piatich priestupkov a z nich až štyroch proti občianskemu spolunažívaniu (dokonca v dvoch prípadoch aj proti poškodenému R. M.).

Vysvetlenie takéhoto správania obžalovaného D. M. vyplýva zo záverov znaleckého dokazovania z odvetvia psychiatria. Znalčka u neho zistila Poruchu osobnosti na organickom podklade, Postkomočný syndróm a Škodlivý konzum alkoholu so závislosťou. Vzhľadom na organickú poruchu osobnosti hodnotí ovládajúcu schopnosť obžalovaného D. M. v čase skutku, kedy sa nachádzal aj pod vplyvom alkoholu, ako podstatne zníženú, a jeho rozpoznávaciu schopnosť ako zachovanú. Jeho pobyt na slobode z hľadiska psychiatrického bez adekvátnej psychiatrickej liečby by mohol byť pre spoločnosť nebezpečný. Vzhľadom na zistenú organickú poruchu osobnosti s trvalou zmenou povahových negatívnych čŕt (so sklonom k explozivite, impulzivite, agresivite), pri súčasnom konzume alkoholických nápojov sa aj v budúcnosti môže dopúšťať obdobnej trestnej činnosti. Za účelom tlmenia afektívnych prejavov znalčka u obžalovaného indikovala nariadenie ochranného psychiatrického liečenia ambulantnou formou.

Práve uvedené bolo dôvodom, pre ktorý prvostupňový súd v napadnutom rozsudku uložil obžalovanému D. M. ochranné psychiatrické liečenie ambulantnou formou.

Vzhľadom na uvedené, majú na zreteli základné zásady ukladania trestov uvedené v ust. § 34 Tr. zákona, prihliadajúc najmä na spôsob spáchania činov a ich následok, zavinenie, pohnútku a na osobu obžalovaného, jeho pomery a možnosť jeho nápravy, ale aj vzhľadom na dobu, po ktorú sa bez zavinenia zo strany obžalovaného vedie trestné stíhanie a dobu vykonanej väzby, podľa odvolacieho súdu na dosiahnutie účelu trestu postačí obžalovanému D. M. uložiť úhrnný trest odňatia slobody na spodnej hranici trestnej sadzby ustanovenej v § 194 ods. 3 Tr. zákona, teda vo výmere 3 rokov, ktorého výkon, za súčasného uloženia probačného dohľadu, podmienene odloží a určí skúšobnú dobu na 3 roky. Súčasne uložil obžalovanému zákaz požívania alkoholických nápojov, pretože ich požívanie prispelo k trestnej činnosti.

Pokiaľ ide o obžalovaného E. M. prvostupňový súd správne u neho nezistil žiadnu poľahčujúcu a ani priťažujúcu okolnosť. Chybne však túto skutočnosť nevyjadril aj použitím § 38 ods. 2 Tr. zákona pri rozhodovaní o druhu a výmere trestu vo výroku napadnutého rozsudku. Rovnako v rozpore s § 51 ods. 2 veta tretia Tr. zákona postupoval, keď obžalovanému neuložil žiadne obmedzenia alebo povinnosti, ktorú by boli súčasťou probačného dohľadu.

Odvolačný súd sa však v prípade obžalovaného E. M. stotožnil s výmerou v napadnutom rozsudku uloženého trestu odňatia slobody 3 roky, ako aj s jeho podmieneneým odložením za súčasného uloženia probačného dohľadu nad jeho správaním v skúšobnej dobe.

Pri určení skúšobnej doby odvolací súd navyše prihliadol aj na dĺžku doby trestného stíhania, ktorá bez zavinenia obžalovaného trvala takmer 5 rokov, ako aj na to, že časť trestného stíhania bol vo výkone väzby, pričom po prepustení z nej sa už žiadneho protiprávneho konania nedopustil. Preto v jeho prípade bude postačovať skúšobná doba 18 mesiacov. Aj tomuto obžalovanému ako súčasť probačného dohľadu odvolací súd uložil zákaz požívania alkoholických nápojov a iných návykových látok, pretože alkohol prispel k spáchaniu stíhanej trestnej činnosti.

Vzhľadom na uvedené odvolací súd na podklade odvolaní obžalovaných jednomyselne napadnutý rozsudok vo výroku o treste zrušil a sám vo veci rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

Pre úplnosť odvolací súd dodáva, že v napadnutom rozsudku nedotknuté zostali u oboch obžalovaných výroky o vine a u obžalovaného D. M. aj výrok o ochrannom psychiatrickom liečení.
jednomyselne

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku ďalší riadny opravný prostriedok nie je prípustný.